

DIÁKHANG

Hallgasd meg. Gondold újra. Változtass!

3 × 90 perces, adaptálható program a tanulói részvétel és az iskolai párbeszéd erősítésére

BGSZC Pestszentlőrinci Technikum | 1184 Budapest, Hengersor u. 34.

Készítette: Képes Csilla igazgató és Horváth Hajnal koordinátor tanár

Rövid összefoglalás

A DIÁKHANG középiskolai és szakképzési környezetben alkalmazható részvételi program, amely a tanulók saját iskolai tapasztalataiból indul ki. A résztvevők biztonságos keretek között megfogalmazzák, mi foglalkoztatja őket, közösen értelmezik a felvetéseket, majd kiválasztott kérdésekből megvalósítható fejlesztési javaslatokat készítenek. A folyamat nem áll meg a vélemények összegyűjtésénél: a diákok és a felnőttek közösen gondolkodnak arról is, mi változtatható meg, ki mit tud hozzátenni, és hogyan történik a visszacsatolás.

A program alaplogikája

MEGHALLGATÁS → PÁRBESZÉD → KÖZÖS TERVEZÉS → CSELEKVÉS → VISSZACSATOLÁS

Célcsoport és keretek

Célcsoport	Elsősorban 9–13. évfolyamos tanulók; egy vagy több évfolyam (akár a teljes intézmény) bevonásával.
Csoportlétszám	12–30 fő/csoport. Nagyobb intézményi program esetén párhuzamos csoportokban is megvalósítható.
Időkeret	3 × 90 perc. A három modul egymásra épül; egy projektnapon vagy rövid időn belül egymást követő három foglalkozási blokkban valósítható meg.
Facilitáció	Pedagógus/oktató, felkészített diákfacilitátor vagy pedagógus–diák facilitátorpár.
Munkaformák	Anonim véleménygyűjtés, egyéni reflexió, kiscsoportos munka, beszélgetőkör, vita, priorizálás, projekt- és akciótervezés.

Célok

A program célja, hogy valódi teret adjon a tanulók tapasztalatainak, véleményének, ötleteinek és javaslatainak; a problémamegfogalmazástól eljuttassa őket a reális fejlesztési javaslatokig; erősítse a diák–tanár bizalmat és együttműködést; valamint olyan dokumentálható eredményeket hozzon létre, amelyekhez az iskola később vissza tud térni.

Mitől DIÁKHANG? – a megvalósítás minimuma

Önkéntes megszólalás • többféle véleménynyilvánítási mód • a facilitátor nem irányítja a válaszokat • legalább egy tanulói felvetés eljut az érdemi mérlegelés és visszacsatolás szakaszáig • a továbbvitt felvetések visszajelzést kapnak.

1. MODUL – HANG: Mit gondolunk az iskoláról?

90 perc / Meghallgatás – biztonság – saját tapasztalat / VOICE: Voice + Openness

Biztonsági minimum

Jogom van megszólalni. Jogom van nem megszólalni. Jogom van másképp gondolni. A másik véleménye nem támadás. A véleményem miatt nem érhet hátrány.

Személyre vonatkozó panaszt nem nyilvános csoporthelyzetben dolgozunk fel.

A modul célja

A tanulók saját iskolai élményeiből és tapasztalataiból kiindulva láthatóvá tenni, milyen kérdések foglalkoztatják őket, hogyan érzik magukat az iskolában, mi segíti vagy nehezíti a tanulásukat, közösségi részvételüket és jóllétüket.

Módszertani menet

0–10 perc	Ráhangelődés és keretek. Önkéntesség, passzolás joga, kölcsönös tisztelet; nincsenek elvárt „jó válaszok”.
10–25 perc	HANGMÉRŐ – rövid anonim állapot- és visszajelző eszköz. Példakérdések: Mennyire érzem úgy, hogy számít a véleményem az iskolában? Mennyire merek megszólalni? Miben lenne jó, ha meghallgatnának?
25–45 perc	MONDD KI! – Diákhang Labor. Anonim mondatkezdések: „Azt szeretném, ha az iskolában...”, „Ami segít nekem tanulni...”, „Ami megnehezíti...”, „Amit a felnőtteknek érdemes lenne tudniuk rólunk...”
45–65 perc	Tématérkép. A résztvevők közösen csoportosítják a felvetéseket. A facilitátor kérdez és visszatükröz, de nem értékeli és nem magyarázza meg a válaszokat.
65–80 perc	Kiscsoportos értelmezés: Mi történik? Miért fontos ez nekünk? Mit szeretnénk, ha a felnőttek megértenének belőle?
80–90 perc	Prioritások: 3–5 továbbviendő téma kiválasztása.

Facilitátori kérdések

„Mit értesz ez alatt?” • „Más is tapasztalta ezt?” • „Mi lenne számodra jobb helyette?” • „Mi az, amit ebből mindenképpen vigyünk tovább?”

Kerülendő: azonnali magyarázkodás vagy cáfolás; a tanulói mondat átértelmezése; olyan ígéret, amelyre a facilitátornak nincs felhatalmazása.

Eredmény és dokumentálás

A modul eredménye egy anonim DIÁKHANG-tématérkép. Dokumentálható fotózott poszterként, név nélküli cetlik összesítésével vagy digitális táblán. Az eredeti tanulói megfogalmazásokat lehetőség szerint őrizzük meg.

Fontos

A leghangosabb diák hangja nem azonos a diákok hangjával. Ezért a program anonim, írásos, kiscsoportos és szóbeli megszólalási lehetőséget egyaránt kínál.

2. MODUL – HATÁS: Hackeld meg az iskolát!

90 perc | Problémamegoldás – társtervezés – felelősség | VOICE: Influence + Collaboration

A modul célja

A tanulói felvetéseket a „mi nem jó?” szintjéről a közös problémamegoldás szintjére emelni. A DIÁKHANG-ban a diákvélemény nem kívánságlista. A résztvevők azt is végiggondolják, milyen változást szeretnének, ők maguk mit tudnak hozzátenni, mit tehet az iskola, és mi lehet az első reálisan megvalósítható lépés.

A DIÁKHANG problémamegoldó íve

MI ZAVAR? → MIÉRT? → MIT SZERETNÉNK HELYETTE? → MIT TEHETÜNK MI? → MIT TEHET AZ ISKOLA? → MI LEGYEN AZ ELSŐ LÉPÉS?

Módszertani menet

0–10 perc	A tématerkép felidézése, 2–4 továbbviendő kérdés kiválasztása.
10–20 perc	Csoportalakítás a választott témák köré.
20–55 perc	HACKELD MEG AZ ISKOLÁT! – fejlesztési vászon a hat kérdés mentén. A csoport a kívánt változást, saját felelősségét, az iskola lehetséges szerepét és az első lépést is rögzíti.
55–70 perc	Realitáspróba: Kinek kell részt vennie? Van-e jogi, szervezési, pénzügyi vagy biztonsági korlát? Mitől lenne a javaslat mások számára is elfogadható?
70–82 perc	60 másodperces pitch: probléma – javasolt változtatás – első lépés.
82–90 perc	Prioritásválasztás: mely javaslatokat érdemes a következő modulban továbbvizsgálni?

Facilitátori kérdések

„Mi lenne más, ha ez jól működne?” • „Mi az, amit ti magatok meg tudtok tenni?” • „Kinek kellene még részt vennie?” • „Mi lehet az első, valóban kipróbálható lépés?”

Kerülendő: a fennálló működés automatikus védelme; túl gyors megoldásadás; a realitáspróba helyett egyszerű „nem lehet” válasz.

Eredmény és dokumentálás

Csoportonként egy fejlesztési javaslat/mini akcióterv készül A3-as fejlesztési vásznon, digitális prezentációban vagy egyoldalas javaslatlapon. Külön rögzítendő a tanulók vállalása és az iskola/felnőttek lehetséges szerepe.

Az oktató szerepe

A DIÁKHANG-ban a tanár egyik legnehezebb feladata néha az, hogy ne válaszoljon azonnal. Kérdez, segít pontosítani, láthatóvá teszi a korlátokat, de nem irányítja a választ és nem ígér olyat, amiről nincs döntési joga.

3. MODUL – PÁRBESZÉD ÉS CSELEKVÉS:

Mi történik a hangunkkal?

90 perc | Párbeszéd – vállalás – visszacsatolás | VOICE: Collaboration + Evaluation

A modul célja

A tanulói javaslatok érdemi megvitatása és olyan átlátható visszacsatolási folyamat kialakítása, amelyben a résztvevők megtapasztalják: a meghallgatás önmagában még nem részvétel. A hitelességet az teremti meg, ha az érdemi felvetések választ kapnak, és világossá válik, mi történik velük.

Módszertani menet

0–20 perc	A kiválasztott javaslatok bemutatása és tisztázó kérdések.
20–45 perc	Diák-tanár párbeszéd: mi próbálható ki gyorsan, mi igényel további egyeztetést, és mi ütközik olyan korlátba, amelyet közösen meg kell érteni?
45–60 perc	Visszacsatolási mátrix. A csoport a javaslatokat előzetes státuszba rendezi. Az intézményi döntést igénylő felvetéseket a döntésre jogosult személyhez vagy fórumhoz továbbítja; ezek végleges státuszáról és indoklásáról a tanulók később visszajelzést kapnak.
60–72 perc	Közös vállalás: Ki mit tesz? Miben vesznek részt a diákok? Mikor térünk vissza rá?
72–82 perc	Záró HANGMÉRŐ és egyéni reflexió: Éreztem-e, hogy meghallgattak? Volt-e lehetőségem hatni a közös gondolkodásra?
82–90 perc	Zárókör: egy mondat, amit viszek magammal; egy dolog, amit a közösségünknek érdemes továbbvinnie.

Eredmény és dokumentálás

DIÁKHANG javaslatcsomag + visszacsatolási mátrix + legalább egy közösen kijelölt következő lépés. Az eredmény írott, fotózott vagy digitális formában is rögzíthető, kizárólag anonimizált tanulói tartalommal.

A visszacsatolás minimuma

MIT HALLOTTUNK? → MIT TESZÜNK? → MIÉRT?

A valódi részvétel nem vétőjog, és nem jelenti azt, hogy minden tanulói javaslat megvalósul. Azt jelenti,

hogyan az érdemi felvetés nem tűnik el, választ kap, a döntés indoka érthetővé válik, és ahol lehetséges, kijelölhető a következő lépés.

Az eredménytermék szerepe

Az eredménytermék nem cél, hanem a tanulói gondolkodás látható nyoma. Értékét nem esztétikai minősége, hanem az adja, mennyire őrzi meg a résztvevők saját tapasztalatait, véleményét, ötleteit és javaslatait.

Javasolt utókövetés

A programot követően az intézmény rövid, minden résztvevő számára elérhető összegzést készíthet „Ezt hallottuk tőletek” címmel. A vállalásokhoz felelős és visszatérési időpont rendelhető; a későbbi Hangmérő vagy más visszajelzés pedig segíthet annak feltárásában, érzékelnek-e változást a tanulók.

Megvalósítás, adaptáció és szakmai háttér

Eszközök és adaptálhatóság

Post-it vagy kártyák, filctollak, A3/A2 papírok vagy csomagolópapír, ragasztó és egyszerű szavazóeszköz elegendő; projektor és digitális kérdőív csak opcionális. 12–30 főnél egy csoportban, nagyobb létszámnál párhuzamos csoportokkal, több évfolyam esetén vegyes csoportokkal is működtethető. Digitális eszköz nélkül is teljes egészében megvalósítható.

Diákfacilitátorok

A DIÁKHANG egyik sajátossága, hogy felkészített tanulók nemcsak résztvevőként, hanem a folyamat segítőiként is bekapcsolódhatnak. A diákfacilitátor nem társai véleményét irányítja, hanem a megszólalást, a kérdezést, az összegzést és a közös gondolkodást támogatja. A diákfacilitáció különösen alkalmas vegyes évfolyamú csoportok és diákműhelyek működtetésére. A diákfacilitátor közösen dolgozik az oktatóval. Az előkészítő munkában az oktató és a diákfacilitátor közösen dolgozik; a projektnapon azonban a diák kapja a főszerepet.

Biztonsági és etikai minimum

Biztosítani kell a megszólalás és a passzolás lehetőségét; személyes kitárulkozás nem kényszeríthető ki. A facilitátor nem minősíti a véleményeket, és ügyel a kisebbségi álláspontokra is. Személyre vonatkozó panaszt, megszegő vagy azonosítható tartalmat nem dolgozunk fel nyilvános csoporthelyzetben. A megosztott dokumentáció nem tartalmazhat kiskorú azonosítására alkalmas személyes adatot. Veszélyeztetettségre utaló jelzés esetén az intézmény hatályos gyermekvédelmi eljárásrendje szerint kell eljárni.

A VOICE keretrendszer

A DIÁKHANG működésének tapasztalataiból kialakított VOICE keretrendszer nem a foglalkozások sorrendjét, hanem a tanulói részvétel minőségét írja le:

V – Voice / Hang	Megjelenhet-e a tanuló saját véleménye?
O – Openness / Nyitottság	Biztonságos-e a megszólalás?
I – Influence / Hatás	Lehet-e következménye a véleménynek?
C – Collaboration / Együttműködés	Létrejön-e valódi közös gondolkodás?
E – Evaluation / Értékelés, reflexió	Történik-e visszacsatolás?

A VOICE nem külön tananyag: a résztvevők a program során tapasztalják meg az öt elem működését.

Megvalósítási tapasztalat és szakmai reflexió

A DIÁKHANG a BGSZC Pestszentlőrinci Technikum tanulóinak és oktatóinak közös munkájából fejlődött. A kezdeményezés a UNICEF „Rajtad áll a jövő!” programjához kapcsolódó tanulói projektből indult, majd Hangmérő-visszajelzésekkel, tanulói társtervezéssel és diákműhelyekkel bővült.

A DIÁKHANG eddigi működésének egyik legfontosabb tapasztalata, hogy önmagában a véleménykérés nem teremt részvételt. Az anonim megszólalási lehetőség olyan tanulókat is bevonhat, akik nagycsoportban

ritkábban szólalnak meg; a problémafeltárást pedig érdemes minden esetben javaslatalkotással és visszacsatolással összekapcsolni. A tapasztalatok alapján ezért került a DIÁKHANG középpontjába nem pusztán a tanulói hang összegyűjtése, hanem annak követhető útja a megszólalástól az intézményi válaszig. A 3 × 90 perces változat e tapasztalatokból kialakított, más intézményekben is alkalmazható programkeret; a teljes, egész iskolát bevonó DIÁKHANG témanap következő intézményi megvalósítására 2026. szeptember 24-én kerül sor.

A DIÁKHANG lényege

Nem az a kérdés, van-e hangjuk a diákoknak. Hanem az, hogy mi történik vele.

„...hogya a hangunk ne csak zaj legyen, hanem párbeszéd...”

Kapcsolódó háttéranyag: Az intézményi adaptációt a DIÁKHANG módszertani háttéranyagai, facilitátori segédletei és programbankja támogatják.

